

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

РАДА ЄВРОПИ
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА «ФУКЛЄВ ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 71186/01)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

7 червня 2005 року

Це рішення стане остаточним за обставин, викладених у п. 2 статті 44 Конвенції. Воно може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Фуклєв проти України»

Європейський суд з прав людини (Друга Секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

п. Ж.-П. Коста (Mr J.-P. COSTA), Голова,
п. І. Кабрал Баррето (Mr I. CABRAL BARRETO),
п. К. Юнгвірт (Mr K. JUNGWIERT),
п. В. Буткевич (Mr V. BUTKEVYCH),
п. М. Угрехелідзе (Mr M. UGREKHELIDZE),
пані А. Мулароні (Mrs A. MULARONI),
пані Е. Фура-Сендстрьом (Mrs E. FURA-SANDSTRÖM), судді,
та п. С. Нейсміт (Mr S. NAI SMITH), *заступник секретаря Секції*,
після обговорення в нарадчій кімнаті 19 травня 2005 року,
беручи до уваги зауваження, надані сторонами,
вносить таке рішення, що було прийняте цього дня:

ПРОЦЕДУРА

1. Справа порушена проти України за заявою № 71186/01, поданою до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі — Конвенція) громадянином України Петром Петровичем Фуклєвим (далі — заявник) 10 лютого 2001 року.

2. Уряд України (далі — Уряд) був представлений Уповноваженими — пані Валерією Лутковською, а згодом — пані Зоряною Бортновською.

3. Заява була передана до Другої Секції Суду (п. 1 правила 52 Регламенту Суду). Зі складу Секції була створена палата в порядку, встановленому п. 1 правила 26 Регламенту, яка розглядала справу (п. 1 статті 27 Конвенції).

4. 7 липня 2003 року скарги заявника за п. 1 статті 6 та статтею ІЗ Конвенції були направлені на комунікацію з Урядом-відповідачем. Того ж дня Суд вирішив, що може бути застосовано п. 3 статті 29 Конвенції і прийнятність та суть скарги будуть розглядатись разом.

5. Заявник, і Уряд надали свої зауваження щодо прийнятності та суті заяви (Правило 54-А).

ФАКТИ

6. Заявник народився у 1935 році та проживає у м. Бердянську. Заявник є колишнім робітником Спільного підприємства «Цегляний завод «Іскра» (далі СП «Іскра»). Пропрацювавши на СП «Іскра» з 1 грудня 1996 року до 24 листопада 1997 року, він був звільнений з посади головного інженера за власним бажанням. 3 часу звільнення заявнику не виплачувалась належна йому заробітна плата.

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ**А. Банкрутство Цегляного заводу «Іскра»**

7. У березні 1997 року за заявою будівельної компанії Закрите акціонерне товариство «Донецькзалізобетонмонтаж» (далі — ЗАТ «Донецькзалізобетонмонтаж») було ініційовано провадження у справі про банкрутство СП «Іскра» у зв'язку з неспроможністю останнього виконати договірні зобов'язання.

8. Провадження у справі про банкрутство було розпочато 8 квітня 1997 року Арбітражним судом Запорізької області. У цьому провадженні заявник діяв як представник СП «Іскра».

9. 20 серпня 1997 року Арбітражний суд Запорізької області визнав СП «Іскра» банкрутом. Він також призначив ліквідаційну комісію для погашення боргів СП «Іскра». Ліквідаційна комісія складалась з представників Бердянської районної державної адміністрації, Державної податкової адміністрації в м. Бердянську, Фінансового відділу районної державної адміністрації, АК АПБ «Україна» та ЗАТ «Донецькзалізобетонмонтаж». Протягом десяти днів ліквідатори були зобов'язанні обрати голову та членів ліквідаційної комісії.

10. 23 вересня 1997 року комісія здійснила інвентаризацію майна СП «Іскра».

11. 16 січня 1998 року було обрано голову ліквідаційної комісії п. Богушка.

12. Згідно із зауваженнями сторін з жовтня 1998 року до 14 грудня 2000 року ліквідаційна комісія не діяла.

13. 5 жовтня 1998 року наступний голова ліквідаційної комісії пані Чулкова звільнилась з посади за власним бажанням.

14. 14 грудня 2000 року було обрано нового голову ліквідаційної комісії п. Фененка.

15. 19 січня 2001 року голова Арбітражного суду Запорізької області вирішив, що провадження у справі про банкрутство щодо СП «Іскра» повинно бути передано від судді А. Е. Кузнецова на розгляд іншому судді (суддя В. Г. Серкиз).

16. 19 листопада 2001 року голова Господарського суду Запорізької області (колишній арбітражний суд Запорізької області, перейменований в результаті «малої судової реформи») вирішив, що провадження у справі про банкрутство СП «Іскра» повинно бути передано від судді В. Г. Серкиза на розгляд іншому судді (суддя Л. П. Туркіна).

17. 22 березня 2002 року Господарський суд Запорізької області встановив, що ліквідаційна комісія, призначена у 1997 році, ухиляється від своїх обов'язків. Суд також попередив членів ліквідаційної комісії про кримінальну відповідальність за невиконання рішень та ухвал національних судів.

18. 22 березня, 10 квітня та 3 червня 2002 року Господарський суд Запорізької області зобов'язував ліквідаційну комісію надати звіт про проведену роботу.

19. 2 квітня 2002 року ліквідаційна комісія обрала нового голову п. Отришка. Комісія також розглядала пропозицію щодо мирової угоди стосовно боргів СП «Іскра». Новий голова комісії надав Господарському суду Запорізької області звіт, в якому не було жодних згадок щодо заборгованості із заробітної плати СП «Іскра».

20. 21 травня 2002 року засновники СП «Іскра» погодились укласти мирову угоду з кредиторами.

21. 2 липня 2002 року ліквідаційна комісія вирішила укласти мирову угоду в провадженні у справі про банкрутство СП «Іскра».

22. 3 липня 2002 року Господарський суд Запорізької області провів судове засідання з метою обговорення можливої мирової угоди та звіту ліквідаційної комісії. Слухання справи було відкладено до 23 липня 2002 року.

23. 23 липня 2002 року Господарський суд Запорізької області припинив провадження у справі про банкрутство СП «Іскра» шляхом затвердження мирової угоди між СП «Іскра» та його кредиторами (ЗАТ «Донецькзалізобетонмонтаж» та Державної податкової адміністрації у м. Бердянську).

Б. Виконавче провадження у справі заявника

24. У січні 1998 року заявник звернувся до Бердянського районного суду з позовом про стягнення заборгованості із заробітної плати з СП «Іскра».

25. 24 лютого 1998 року Бердянський районний суд задовольнив вимоги заявника і зобов'язав СП «Іскра» виплатити йому 2080,38 грн.

26. В квітні 1998 року заявник звернувся до Бердянського районного суду з позовом про стягнення компенсації за затримку у виплаті заборгованості з заробітної плати, присудженої йому рішенням суду від 24 лютого 1998 року. 6 травня 1998 року Бердянський районний суд відмовив заявнику у його позовних вимогах як у таких, що були безпідставними. 4 червня 1998 року Запорізький обласний суд залишив це рішення без змін.

27. 22 травня 1998 року судовий виконавець Бердянського районного суду надав СП «Іскра» платіжне доручення для виплати коштів, належних заявнику.

28. 6 травня 1998 року Бердянський районний суд відмовив заявнику у його додаткових вимогах про стягнення компенсації за затримку у виплаті заборгованості із заробітної плати як у таких, що були безпідставними. 4 червня 1998 року Запорізький обласний суд залишив це рішення без змін.

29. 22 травня 1998 року судовий виконавець Бердянського суду (далі — судовий виконавець) розпочав виконавче провадження у справі та звернувся до СП «Іскра» з вимогою про сплату належних заявнику коштів.

30. 28 травня 1998 року судовий виконавець звернувся до СП «Іскра» з вимогою надати дійсну інформацію щодо його банківських рахунків для забезпечення виплати належних заявнику коштів.

31. 5 березня 1999 року Бердянський районний відділ державної виконавчої служби (далі — ВДВС) у зв'язку з передачею повноважень щодо виконання рішень від судових виконавців, виніс постанову про прийняття виконавчого провадження у справі.

32. 8 квітня 1999 року ВДВС повідомив заявника, що його рішення не може бути виконано в найближчий час в зв'язку з набранням чинності нового Закону України «Про виконавче провадження» і передачею всіх виконавчих проваджень з юрисдикції судових виконавців під юрисдикцію Державної виконавчої служби Міністерства юстиції.

33. 22 квітня 1999 року ВДВС розпочав виконавче провадження у справі.

34. 20 квітня 2000 року ВДВС повідомив заявника про направлення запиту до Арбітражного суду Запорізької області щодо бездіяльності ліквідаційної комісії. Державний виконавець також зазначив, що не отримав жодної відповіді з Арбітражного суду.

35. 24 травня і 14 вересня 2000 року ВДВС повідомив заявника, що виконавчий лист не може бути направлений до ліквідаційної комісії, оскільки остання *de facto* не існує. Він також повідомив, що отримав виконавчі листи, видані Бердянським районним судом, тільки 22 квітня 1999 року.

36. 17 липня і 28 жовтня 2000 року заявник звернувся до Генеральної прокуратури та Міністерства юстиції зі скаргою на невиконання рішення, винесеного на його користь. 6 листопада 2000 року Генеральна прокуратура передала його скаргу до Вищого господарського суду (колишній Арбітражний). 18 січня 2001 року Вищий господарський суд перенаправив його скаргу для надання відповіді до Арбітражного суду Запорізької області.

37. 31 січня 2002 року ВДВС повідомив заявника, що останнім головою ліквідаційної комісії була пані І. Чулкова. ВДВС також зазначив, що у відповідності із ст. 65 Закону «Про виконавче провадження» виконавчі листи мають бути передані з ВДВС до ліквідаційної комісії.

38. 4 лютого 2002 року ВДВС зупинив виконавче провадження до обрання нового голови ліквідаційної комісії і створення нової комісії.

39. 10 червня 2002 року Бердянська районна державна адміністрація Запорізької області повідомила ВДВС про склад членів ліквідаційної комісії і її голову (п. Отришко). Ця інформація мала бути надана заявнику.

40. 27 червня 2002 року ВДВС закінчив виконавче провадження, що тривало у справі заявника, у зв'язку з передачею виконавчих листів до ліквідаційної комісії СП «Іскра».

41. 31 липня 2002 року заявник звернувся до ВДВС зі скаргою про невиконання рішення.

42. 13 серпня 2002 року ВДВС повідомив заявнику, що він вже не несе відповідальність за виконання рішення суду від 24 лютого 1998 року.

43. У вересні 2002 року рішення суду від 24 лютого 1998 року було частково виконано ліквідаційною комісією. Заявнику було виплачено компенсацію у сумі 1000,00 грн.

44. 28 жовтня 2002 року заявник звернувся до Господарського суду Запорізької області зі скаргою про невиконання рішення суду на його користь. Листом від 13 листопада 2002 року суддя Господарського суду Запорізької області повідомила заявника, що у справі було укладено мирову угоду. Вона також зазначила, що заявник не міг вважатися кредитором СП «Іскра», оскільки під час провадження у справі про банкрутство СП «Іскра» він не звертався до суду з заявою про визнання його кредитором. Вона також відмовила йому у наданні документів, пов'язаних із справою про банкрутство.

45. 20 грудня 2002 року заявник звернувся до Вищого господарського суду зі скаргою про невиплату заборгованості із заробітної плати, бездіяльність ліквідаційної комісії та ВДВС. 18 лютого 2003 року Вищий господарський суд повідомив заявника, що його скарга була направлена для відповіді до Господарського суду Запорізької області.

46. 5 березня 2003 року заявник подав заяву до Господарського суду Запорізької області про визнання його кредитором СП «Іскра», а також про зобов'язання СП «Іскра» виконати рішення суду від 24 лютого 1998 року. Заявник також вимагав визнати мирову угоду, укладену між СП «Іскра» та його кредиторами, незаконною. Листом від 18 квітня 2003 року Господарський суд Запорізької області повідомив заявника, що, оскільки він не звертався із заявою про визнання його кредитором протягом

існування провадження у справі про банкрутство (квітень 1997 року — липень 2002 року), то він не може вимагати визнання його кредитором і, відповідно, не може оскаржувати мирову угоду як таку, що не відповідає закону.

В. Судове провадження проти Відділу державної виконавчої служби

47. 26 листопада 2001 року заявник звернувся до Бердянського районного суду зі скаргою на неправомірну бездіяльність начальника Відділу державної виконавчої служби у зв'язку з невиконанням рішення суду від 24 лютого 1998 року.

48. 28 листопада 2001 року скаргу було залишено без розгляду у зв'язку з невиконанням формальних умов, передбачених законом.

49. 25 грудня 2001 року заявник знов звернувся до Бердянського районного суду зі скаргою про визнання невиконання рішення від 24 лютого 1998 року Відділом державної виконавчої служби незаконним. У грудні 2001 року Бердянський районний суд відмовив у розгляді скарги заявника в зв'язку з тим, що заявник не виконав вимог щодо форми та змісту скарги. Заявнику було надано десять днів для виправлення недоліків.

50. 8 січня 2002 року заявник знову подав свою скаргу.

51. 20 березня 2002 року Бердянський районний суд відмовив заявнику у розгляді скарги як такої, що подана з пропусшенням строку.

52. 11 червня 2002 року Апеляційний суд Запорізької області скасував таку ухвалу та направив справу на новий розгляд до того ж суду.

53. 6 вересня 2002 року заявник звернувся до Бердянського районного суду з додатковою скаргою про скасування постанови про закінчення виконавчого провадження від 27 червня 2002 року, виданої ВДВС.

54. Провадження щодо бездіяльності ВДВС та скасування постанови про закінчення виконавчого провадження були розділені шляхом формування двох окремих проваджень: справи № 2-973/2002 і справи № 2-1378/2002.

55. 20 листопада 2002 року Бердянський районний суд виніс рішення на користь заявника у першій справі (№ 2-973/2002). Суд також визнав скаргу заявника обґрунтованою, а невиконання рішення суду Відділом державної виконавчої служби протягом тривалого періоду (чотири роки та дев'ять місяців) незаконним. Заявник оскаржив це рішення, так як вважав, що сама констатація того, що ВДВС діяв незаконно, не є достатньою для виправлення ситуації. 24 квітня 2003 року Апеляційний суд Запорізької області залишив рішення від 20 листопада 2002 року без змін і відхилив апеляційну скаргу заявника.

56. 20 листопада 2002 року Бердянський районний суд відмовив заявнику у задоволенні скарги про стверджену незаконність закінчення виконавчого провадження як необґрунтованої у другій справі (справа № 2-1378/2002). Заявник оскаржив це рішення до Апеляційного суду Запорізької області, вимагаючи відновлення виконавчого провадження та поновлення строку для оскарження. 5 травня 2003 року Апеляційний суд Запорізької області скасував рішення від 20 листопада 2002 року і не розглядав скаргу заявника, так як остання була подана з пропусшенням строку (стаття 39 Закону «Про виконавче провадження»).

57. 20 листопада 2002 року заявник звернувся до Бердянського районного суду з заявою про поновлення строку для розгляду його скарги

щодо постанови ВДВС про закінчення виконавчого провадження від 27 червня 2002 року у його другій справі (№ 2-1378/2002). Зокрема, він стверджував, що затримка у поданні скарги виникла у зв'язку з тим, що постанову від 27 червня 2002 року він отримав у неналежному для читання виді (постанова була надіслана йому двічі: 23 та 6 серпня 2002 року). Він подав свою скаргу тільки 6 вересня 2002 року, так як не міг прочитати документи, надані йому ВДВС, які, як стверджувалось, були дуже поганої якості. Заявник не надав Суду будь-якої подальшої інформації щодо подальшого ходу цього провадження.

58. 19 серпня 2003 року заявник подав касаційну скаргу на ухвалу від 24 квітня 2003 року, яка була винесена у першій справі.

59. 20 квітня 2004 року секретар Верховного Суду України повідомив заявника про отримання касаційної скарги. Він також зазначив, що скарга буде розглянута Верховним Судом.

60. 1 листопада 2004 року колегія з трьох суддів Верховного Суду відмовила заявнику у задоволенні скарги, оскільки порушення норм матеріального або процесуального права встановлено не було. Колегія також встановила, що немає підстав для передачі справи на розгляд палаті Верховного Суду.

ПРАВО

61. Заявник скаржиться на неспроможність державних органів виконати рішення суду від 24 лютого 1998 року у належні строки. Він посилався на п. 1 ст. 6 Конвенції, який передбачає таке:

«Кожен при вирішенні питання щодо його цивільних прав та обов'язків ... має право на справедливий і відкритий розгляд... незалежним і безстороннім судом, встановленим законом».

62. Заявник далі скаржився, що невиконання рішення на його користь становить порушення ст. 13 Конвенції, яка передбачає таке:

«Кожен, чії права і свободи, викладені в цій Конвенції, порушуються, має право на ефективний засіб правового захисту у відповідному національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, що діяли як офіційні особи».

63. Заявник також стверджував, що було порушено ст. 1 Протоколу № до Конвенції, оскільки рішення, винесене на його користь, не виконувалось тривалий період часу. Це положення передбачає таке:

«Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений свого майна інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом або загальними принципами міжнародного права.

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які, на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів».

I. ЩОДО ПРИЙНЯТНОСТІ ЗАЯВИ

A. Прийнятність заяви згідно з правилом *ratione personae*

64. Уряд зазначав, що СП «Іскра» було окремою юридичною особою, що не належала державі. Крім того, не контролювалась державою. Далі Уряд зазначив, що більша частка власності підприємства — 44 % — належала колективному сільськогосподарському підприємству «Іскра» (колгосп «Іскра»), яке також було приватним підприємством, у той час як державі належить тільки 13,4 % власності СП «Іскра».

65. Далі Уряд зазначив, що ліквідаційна комісія була призначена Господарським судом та її діяльність не залежала від органів державної влади, оскільки вона була призначена незалежним судовим органом. Уряд також наголосив, що держава не має права втручатись в провадження у справі про банкрутство приватного підприємства.

66. Заявник не погодився з цим твердженням. Зокрема, він стверджував, що ліквідаційна комісія не діяла протягом п'яти років, тому рішення не виконувалось. Далі він зазначив, що комісія складалась з посадових осіб, які були неспроможні виконати обов'язки, покладені на них ухвалою про утворення ліквідаційної комісії. Він також зазначив, що ВДВС відмовив у виконанні рішення, винесеного на його користь, так як це не входило в його повноваження і належало до юрисдикції ліквідаційної комісії СП «Іскра». Заявник наголосив, що вичерпав всі національні засоби захисту щодо оскарження незаконної діяльності ВДВС.

67. Суд вважає, що СП «Іскра» є достатньо відокремлене від держави організаційно і оперативно, щоб звільнити державу від відповідальності за Конвенцією за його дії чи бездіяльність (див. рішення у справі «*Михайленки та інші проти України*», № 35091/02 та ін., п. 44 ЄСПЛ 2004 — ...). Проте Суд звертає увагу, що відповідальність держави щодо виконавчого провадження про стягнення з приватного підприємства поширюється тільки на залучення державних органів, включаючи національні суди, у виконавче провадження (див., *mutatis mutandis*, ухвалу у справі «*Шестаков проти України*» № 48757/99, від 18 червня 2002 року).

68. Таким чином, Суд вважає, що він має повноваження дослідити, чи виконали органи державної влади свій позитивний обов'язок щодо виконання рішення, винесеного на користь заявника, про стягнення з приватного підприємства. Відповідно, Суд відхиляє попередні заперечення Уряду.

Б. Заперечення Уряду щодо вичерпання національних засобів захисту

1. Пояснення сторін

69. Уряд стверджував, що заявник не вичерпав всіх засобів захисту, які були доступні йому за законодавством України. Зокрема, заявник не звернувся до Господарського суду Запорізької області з заявою про визнання його кредитором СП «Іскра». Також він не оскаржив до Господарського суду Запорізької області бездіяльність ліквідаційної комісії протягом провадження у справі про банкрутство, розпочатого щодо СП «Іскра». Уряд також зазначив, що судові провадження проти ВДВС досі тривало.

70. Заявник не погодився. Він зазначив, що виконавче провадження щодо стягнення з юридичної особи, яка не була оголошена банкрутом, було справою ВДВС. У разі оголошення підприємства, що розглядається, банкрутом, ВДВС мав передати виконавчі листи ліквідаційній комісії відповідного підприємства. Це не значить, що виконавче провадження має бути закінчене. Ліквідаційна комісія у цій справі була призначена 20 серпня 1997 року ухвалою Арбітражного суду Запорізької області (див. п. 9). Проте фактично вона не існувала майже протягом чотирьох років, таким чином, було неможливо оскаржити її дії або бездіяльність (див. п. 17, 35). Заявник зазначив, що затримка, що виникла з вини ВДВС та національних судів, полягала у неспроможності відстежити ефективну процедуру ліквідації СП «Іскра», а також у виплаті компенсації за борги підприємства. Він оскаржував цю затримку до національних судів, які щодо цього були обізнані, але не припинили порушення його прав. Далі він зазначав, що незважаючи на той факт, що відстежувати роботу ліквідаційної комісії не було його обов'язком, він все ж таки намагався звернутись до неї зі скаргою про невиконання рішення від 24 лютого 1998 року. Проте він не отримав жодної відповіді на свої скарги від голови *de facto* ліквідаційної комісії, крім того, Господарський суд Запорізької області навіть не розглядав скаргу по суті.

71. Заявник далі стверджував, що рішення від 20 листопада 1998 року, яким було визнано його скаргу на ВДВС обґрунтованою (див. п. 55), було тільки констатацією бездіяльності ВДВС. Рішення не підлягало виконанню. Він також зазначив, що непотрібно оскаржувати дії ВДВС до національних судів, оскільки в будь-якому випадку виконання рішення суду без неналежних затримок, що вступило в законну силу, є обов'язком та безпосереднім завданням ВДВС. Цей обов'язок був визначений законом, і, таким чином, ВДВС мав використати всі доступні та можливі законні засоби для виконання його обов'язку щодо виконання рішень.

2. Оцінка Суду

(а) Прецедентна практика Суду

72. Суд нагадує, що, згідно з пунктом 1 статті 35 Конвенції, він може прийняти питання до розгляду тільки після того, як було вичерпано всі національні засоби правового захисту — відповідно до загальноновизнаних норм міжнародного права (див. ухвалу у справі «Воробйова проти України» від 17 грудня 2002 року, № 27517/02). Суд зазначає, що вже вирішував питання щодо вичерпання національних засобів захисту у ряді рішень (див. серед інших рішення у справі «Ромашов проти України» від

27 липня 2004 року, № 67534/01, п. 27). Зокрема, Суд встановлював, що заявник не мусить використовувати національні засоби захисту, якщо боржником є орган державної влади, а також якщо відсутність відповідних законних засобів стає на перешкоді виконавчому провадженню або держава бере на себе відповідальність за борги державного підприємства (див. згадане рішення у справі *«Ромашов проти України»*, п. 31). У цій справі боржник не є державним підприємством, однак скарга заявника базується на невиконанні, що стосується стверджуваної бездіяльності щодо виконання рішення національними державними органами, а не бездіяльності підприємства-боржника.

73. Суд зазначає, що, як стверджував Уряд, у заявника було чотири можливі варіанти для дій відносно виконання рішення. Таким чином, Суд вважає, що є необхідність вирішити, чи вичерпав заявник всі національні судові засоби захисту стосовно його скарг про: затримку у виконанні рішення суду від 24 лютого 1998 року; закінчення виконавчого провадження у справі; бездіяльність ліквідаційної комісії; неспроможність СП «Іскра» виплатити йому заборгованість з заробітної плати після того, як провадження у справі про банкрутство було закінчено, а діяльність та фінансове становище СП «Іскра» були відновлені.

(б) Скарги щодо невиконання рішення суду від 24 лютого 1998 року Відділом державної виконавчої служби

74. Суд вважає, що заявник вичерпав всі національні засоби захисту, доступні за національним законодавством, включаючи подання касаційної скарги до Верховного Суду України (див. п. 60). Таким чином, заперечення Уряду з цього приводу повинні бути відхилені (див. ухвалу у справі *«Воробйова проти України»* від 17 грудня 2002 року, № 27517/02), а скарга заявника проголошена прийнятною. Підстави для проголошення її непринятною встановлено не було.

(в) Закінчення виконавчого провадження у справі заявника

75. Суд вважає, що заявник не вичерпав всіх національних засобів захисту щодо цих скарг, оскільки не оскаржив ухвалу Апеляційного суду Запорізької області від 5 травня 2003 року до Верховного Суду України. Відповідно, заявник не може вважатись таким, що вичерпав всі національні засоби захисту, що були доступні йому за національним законодавством. Таким чином, у цій частині заяви має бути відмовлено відповідно до пп. 1 і 4 статті 35 Конвенції.

(г) Скарги на бездіяльність ліквідаційної комісії

76. Суд приймає до уваги вищевказані міркування щодо статусу ліквідаційної комісії (див. пп. 65-67). Проте Суд вважає необхідним розглянути питання про вичерпання, оскільки воно було підняте Урядом. Він зауважує, що виконання рішення, яке розглядається, було в юрисдикції ВДВС до призначення ліквідаційної комісії і передачі до неї виконавчих листів (27 червня 2002 року). Тому було б незрозумілим припускати, що заявник мав би розпочати додаткове провадження у Господарському суді Запорізької області з вимогою виконати рішення відносно підприємства, яке не мало ніякої юрисдикції щодо виконавчого провадження і не існувало *de facto* (див. п. 17 і п. 35). Щодо можливості подачі скарг на ліквідаційну комісію після 27 червня 2002 року Суд вважає, що з відмови Господарського суду Запорізької області розглядати

скарги заявника (див. п. 44-46), впливає, що цей засіб захисту, за обставин цієї справи, не міг надати заявнику очікувань на успіх і був неефективним. Більше того, ліквідаційна комісія припинила своє існування 23 липня 2002 року із укладенням мирової угоди між сторонами провадження у справі про банкрутство. Проте, незважаючи на ці міркування, та, приймаючи до уваги той факт, що Уряд не може нести відповідальність за дії або бездіяльність ліквідаційної комісії, Суд вважає, що у цій частині заяви має бути відмовлено як у такій, що неприйнятна правилу *ratione personae*.

(д) Невиконання рішення суду від 24 лютого 1998 року Спільним підприємством «Іскра» після укладення мирової угоди

77. Щодо скарг заявника за п. 1 ст. 6 Конвенції про невиконання рішення на його користь Суд вважає, що у зв'язку з мировою угодою в провадженні у справі про банкрутство СП «Іскра» та відновлення статусу СП «Іскра» як діючого приватного підприємства заявник має право ініціювати подальше виконавче провадження стосовно боргу, який залишився. Якщо заявник все ж таки буде не задоволений діяльністю ВДВС, він має право звернутись до національних судів з позовом про відшкодування моральної та матеріальної шкоди. Відповідно, заявник не вичерпав всіх національних засобів захисту, що були йому доступні відносно цього аспекту справи. Таким чином, скарги мають бути відхилені відповідно до п. 1 і п. 4 ст. 35 Конвенції.

(е) Висновки щодо прийнятності

78. Суд, приймаючи до уваги міркування щодо прийнятності правила *ratione personae* та вичерпання національних засобів захисту, доходить висновку, що скарги заявника за п. 1 ст. 6 Конвенції прийнятні тільки в частині бездіяльності ВДВС з 24 лютого 1998 року (дата прийняття рішення Бердянським районним судом) до 27 червня 2002 року (дата, коли виконавчі листи були передані до ліквідаційної комісії СП «Іскра»).

В. Прийнятність скарг заявника за ст. 13 Конвенції

79. Суд звертається до своїх висновків щодо скарг заявника за п. 1 ст. 6 Конвенції (див. п. 78), які є також прийнятними щодо скарг заявника за ст. 3 Конвенції. Таким чином, Суд проголошує прийнятними скарги заявника за ст. 13 в тій мірі, в якій вони відносяться до проголошених прийнятними скарг за п. 1 ст. 6 Конвенції.

Г. Скарга заявника за ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції

80. У світлі наданих сторонами зауважень та приймаючи до уваги межі питання, що розглядається, Суд вважає, що ця скарга заявника порушує серйозні питання факту та права відповідно до Конвенції, визначення яких вимагає розгляду по суті. Таким чином, Суд доходить висновку, що ця скарга не є очевидно необґрунтованою відповідно до п. 3 ст. 35 Конвенції. Підстави для проголошення її непринятною встановлено не було.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

81. Уряд зазначив, що були прийняті всі міри, передбачені національним законодавством, для виконання рішення на користь заявника. Більше того, Уряд зазначив, що невиконання рішення протягом періоду з 24 лютого 1998 року до 27 червня 2002 року не порушило прав заявника, передбачених п. 1 ст. 6 Конвенції. Далі Уряд зазначив, що відповідальність за затримку у виконанні не може бути покладена на національні органи. Уряд підкреслив, що факт невиконання рішення суду, винесеного на користь заявника, в повному обсязі був спричинений неспроможністю приватного підприємства вести свою діяльність.

82. На це заявник відповів, що виконавче провадження тривало з 24 лютого 1998 року і досі триває. Далі він зазначив, що кошти, присуджені йому знецінились через інфляцію з дати винесення рішення, і що компенсації за це він не отримав. Він також підкреслив, що частина коштів у сумі 1000,00 грн. була виплачена йому після того, як ліквідаційна комісія почала свою роботу. Однак 23 липня 2002 року комісія припинила своє існування.

83. Суд підкреслює, що затримка у виконанні рішення може бути виправдана за певних обставин. Але затримка не може бути в тій мірі, щоб порушувати саму сутність права, захищеного п. 1 ст. 6 (див. рішення у справі *Immobiliare Saffi v. Italy* [GC], no. 22774/93, § 74, ECHR 1999-V).

84. Більше того, Суд вважає, що держава має позитивний обов'язок створити систему виконання рішень, яка б була ефективна як в теорії, так і на практиці і гарантувала виконання рішення без неналежних затримок. Суд, приймаючи до уваги міркування щодо відповідальності держави за дії та помилки приватних осіб (див. пп. 65-67), вирішує, що дій ВДВС було недостатньо, як це було встановлено Бердянським районним судом 20 листопада 2002 року, щодо виконання рішення, винесеного на користь заявника, у розумні строки та здійснення ефективного нагляду за виконанням рішення ліквідаційною комісією СП «Іскра». Зокрема, рішення було винесено 24 лютого 1998 року, а виконавчі листи були видані 22 квітня 1999 року. Однак вони не були передані до ліквідаційної комісії аж до 27 червня 2002 року, більше ніж через три роки.

85. Суд також підкреслює, що ліквідаційна комісія, створена 20 серпня 1997 року ухвалою Арбітражного суду Запорізької області, *de facto* не існувала і ухилялась від своїх обов'язків. Більше того, заявник отримав майже половину належної йому суми більше ніж через чотири роки після того, як ліквідаційна комісія була сформована і розпочала свою роботу. Суд вважає, що хоч національні суди і встановили, що ВДВС був відповідальним за затримку у виконанні (див. п. 55), але не присудили будь-якої компенсації або відшкодування за таке порушення.

86. Таким чином, Суд вважає, що неспроможність ВДВС виконувати свої обов'язки більш ніж чотири роки або ефективно контролювати виконавче провадження у цій справі, є достатнім для висновку, що було порушено п. 1 ст. 6 Конвенції.

III. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ

87. Суд звертається до своїх висновків (п. 74) у цій справі по відношенню до аргументів Уряду про національні засоби захисту. З тих же причин Суд доходить висновку, що заявник не мав ефективних

національних засобів захисту, як того вимагає ст. 13 Конвенції, щодо компенсації або відшкодування шкоди, завданої з вини ВДВС затримкою у виконанні рішення (див. рішення у справі «Войтенко проти України» від 29 червня 2004 року, № 18966/02, пп. 46-48). Відповідно, це положення було порушено.

IV. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 1 ПРОТОКОЛУ № 1 ДО КОНВЕНЦІЇ

88. Суд звертає увагу, що сторони не спорили про те, чи було втручання у право заявника на власність.

89. Скарга заявника полягає у тому, що держава не виконала свій обов'язок щодо здійснення ефективного контролю щодо провадження у цій справі про банкрутство, таким чином, дозволивши затягнутись виконанню рішення від 24 лютого 1998 року про стягнення з СП «Іскра». Відповідно, у цій справі Суд повинен дослідити, чи була неспроможність національних органів здійснити ефективний контроль над процедурою виконання рішення та використати всі доступні засоби для його виконання, сумісна з правом заявника на мирне володіння його майном.

90. Суд повторює, що в силу статті 1 Конвенції кожна Договірна Сторона «гарантує кожному, хто перебуває під її юрисдикцією, права і свободи, визначені в ... Конвенції». Обов'язок забезпечувати ефективну реалізацію прав, захищених цим документом, має бути результатом позитивних обов'язків держави (див. серед інших рішення у справі *X and v. Netherlands* від 26 березня 1985 року, пп. 22-23, Серія А № 90, с. 11). За цих обставин держава не може залишатись пасивною та «немає ... підстав розрізняти дії та бездіяльність» (див., *mutatis mutandis*, рішення у справі *Airey v. Ireland* від 9 жовтня 1979 року, п. 25, Серія А № 32, с. 14).

91. Що стосується права, гарантованого ст. 1 Протоколу № 1, ці позитивні зобов'язання повинні встановлювати певні засоби, потрібні для захисту права на власність (див., *mutatis mutandis*, *Lopez Ostra v. Spain* від 9 грудня 1994 року, п. 55, Серія А № 303-С, с. 55), навіть у справах, де судове провадження стосується приватних осіб або підприємств (див. справу «Совтрансавто Холдинг проти України» № 48553/99, п. 96 ЕЧПР 2002-VII). Це значить, що держава, зокрема, має обов'язок забезпечувати, щоб процедура, закріплена у законодавстві про виконання рішень, що набрали законну силу, і про провадження у справі про банкрутство, були підконтрольними.

92. Суд вважає, що бездіяльність ВДВС та неспроможність національних судів здійснювати відповідний контроль над ситуацією, створили постійну непевність щодо виконання рішення на користь заявника і виплати належного йому боргу. Таким чином, заявник був змушений долати непевність протягом періоду з 24 лютого 1998 року (дата винесення рішення на його користь) до 27 червня 2002 року (дата, коли ВДВС передав виконавчі листи до ліквідаційної комісії СП «Іскра»).

93. Враховуючи вищевказані міркування та висновки стосовно п. 1 ст. 6 Конвенції, Суд, приймаючи до уваги спосіб, у який проводилось виконавче провадження, загальну тривалість та непевність, в якій був залишений заявник, порушення «справедливого балансу», який повинен бути встановлений між потребами громадських інтересів та потребою захисту права заявника на мирне володіння його майном. Таким чином,

держава не виконала своїх обов'язків щодо забезпечення права заявника на мирне володіння його майном, гарантованого ст. 1 Протоколу № 1.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

94. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє законодавство відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову компенсацію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

A. Шкода

95. В рахунок справедливої сатисфакції заявник просив 20 000,00 грн. (3415,00 ЄВРО). Він стверджував, що зазнав матеріальних втрат в результаті невиконання органами державної влади рішення, винесеного на його користь.

96. Уряд зауважив, що заявник не зазнавав ані матеріальної, ані моральної шкоди. Уряд також зазначив, що сама констатація порушення буде достатньою сатисфакцією для заявника.

97. Об'єктивно оцінюючи ситуацію, як цього вимагає стаття 41 Конвенції, Суд вважає за доцільне присудити заявнику загальну суму 1,500 ЄВРО з огляду на всі його вимоги та витрати у судовому провадженні.

B. Пеня

98. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої мають бути додані три відсотки.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. Оголошує скаргу заявника за п. 1 ст. 6 та ст. 13 Конвенції, а також ст. 1 Протоколу № 1 відносно невиконання рішення суду, що набрало законної сили, та відсутності ефективних засобів захисту у цьому зв'язку прийнятною, решту скарг неприйнятними;
2. Вирішує, що у цій справі було порушення п. 1 ст. 6 Конвенції;
3. Вирішує, що у цій справі було порушення ст. 13 Конвенції;
4. Вирішує, що у цій справі було порушення ст. 1 Протоколу № 1 до Конвенції;

Вирішує, що:

- (а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплати заявнику суму, що складає 1500 ЄВРО (одна тисяча п'ятсот ЄВРО), з огляду на всі його скарги та витрати у судовому провадженні,

плюс суму будь-якого податку, який може бути стягнуто з заявника. Валюта платежу має бути конвертована у національну валюту держави-відповідача на день здійснення платежу;

(б) у випадку невиконання чи несвоєчасної виплати державою - відповідачем належної заявникові суми на неї нараховуватиметься пеня, яка дорівнює граничній позичковій ставці Європейського центрального банку плюс три відсотки, з часу, коли закінчиться вищезгаданий тримісячний строк, і до моменту повного розрахунку.

6. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 7 червня 2005 року відповідно до пп. 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

С. НЕЙСМІТ

Ж.П. КОСТА

Заступник секретаря Секції

Голова Секції